TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-9

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU METİN İNCELEMESİ (TEĞMEN LARE'NİN EVLENMESİ)

Hikâye

Hikâye (öykü); yaşanmış ya da yaşanabilir olay veya durumların kişi, yer ve zamana bağlı olarak okuyucuda heyecan ve zevk uyandıracak şekilde anlatıldığı kısa edebî türdür.

XIV. yüzyılda İtalyan edebiyatında Boccaccio'nun (Bokaçyo) yazdığı Decameron (Dekameron) adlı eser, hikâye türünün ilk örneği kabul edilir.

Olay Hikâyesi: Bu tarz hikâyenin temeli bir olay anlatımına dayanır. Olay hikâyesinde kahramanların ve çevrenin tasvirine önem verilir, okuyucuda merak ve heyecan duygusu uyandırılır. Fransız yazar Guy de Maupassant (Giy dö Mopasan) tarafından geliştirilen bu hikâye türüne Maupassant tarzı hikâye de denir. Olay hikâyesinin Türk edebiyatındaki başlıca temsilcileri Ömer Seyfettin, Refik Halid Karay ve Reşat Nuri Güntekin'dir.

HİKÂYENİN YAPI UNSURLARI

Olay örgüsü:

❋ Başarılı olan Teğmen Lare'nin general tarafından görevlendirilmesi

❋ Teğmen Lare'nin göreve giderken ihtiyar bir adam ile kızına rastlaması

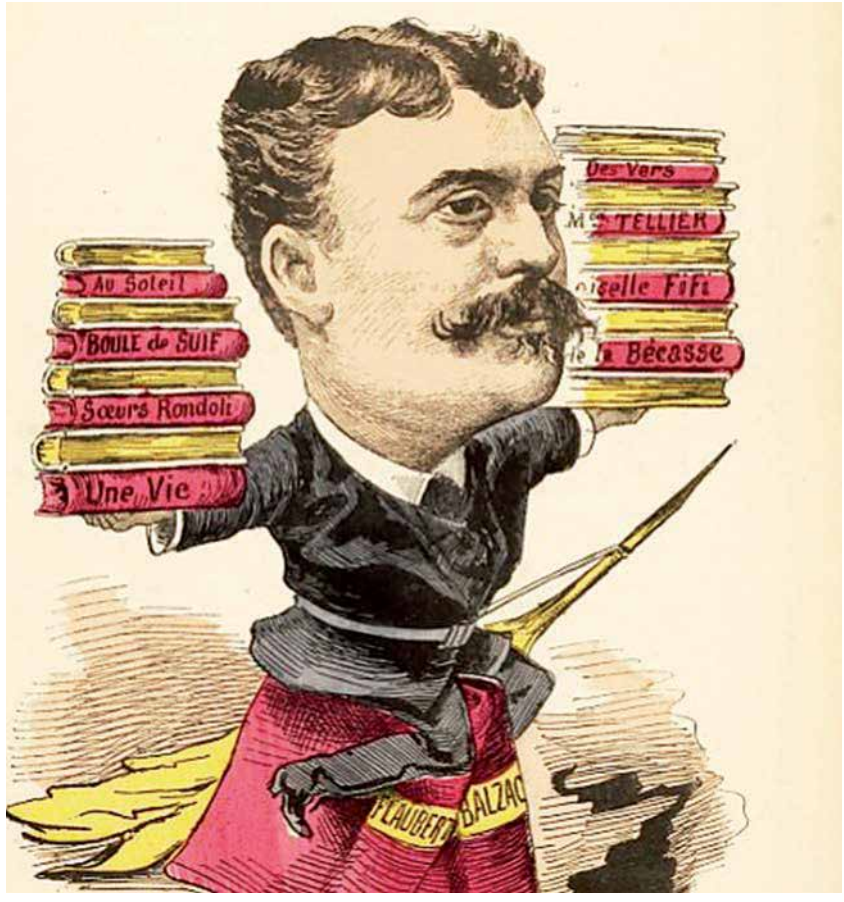
❋ Bitkin durumdaki kızın sedye ile taşınması ve yolculuğa devam edilmesi

❋ Teğmen Lare ve kıtasının Prusyalı askerle karşılaşması ve savaşı kazanması

❋ Karargâha geldiklerinde ihtiyar adamın kont olduğunun anlaşılması

❋ Kontun, Lare'ye duyduğu minnettarlıkla kızını Lare ile evlendirmesi

Kişiler:

Teğmen Lare, kont, kontun kızı, General Carrel, askerler, on iki Prusyalı süvari

Zaman:

Savaş zamanı, kış mevsimi, gece, sabaha karşı

Mekân:

Savaş zamanı, kış mevsimi, gece, sabaha karşı

HİKÂYENİN BÖLÜMLERİ

Serim: Teğmen Lare'nin General Carrel tarafından Blainville'e bir kıta ile birlikte gönderilmesi.

Düğüm: Teğmen Lare ve kıtasının Ronfi ormanında bir ihtiyar ve kızına rastlamaları ve onlara yardım etmeleri. Birlikte yola devam ederken düşmanla karşılaşmaları.

Çözüm: Teğmen Lare ve kıtasının düşmanı yenmesi, kendini kilerci olarak tanıtan ihtiyar kontun gerçek kimliğinin anlaşılması ve kontun, kızını Teğmen Lare ile evlendirmesi.

TEMA: Yardımseverlik

ÇATIŞMA: Yaşam-ölüm, genç-ihtiyar, güçlü-zayıf, soylu-halk

KONU: Teğmen Lare'nin konta ve kontun kızına yaptığı yardım ve bu yardım sonucunda kontun kızı ile evlenmesi

KARŞILAŞMA: Teğmen Lare ile yaşlı adam ve kızının karşılaşması Lare'nin Prusyalı askerlerle ve kontla karşılaşması

BAKIŞ AÇISI: Kahraman ve gözlemci bakış açısı kullanılmıştır.

ANLATIM BİÇİMLERİ: Öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılmıştır.

ANLATIM TEKNİKLERİ: Diyaloglara yer verilmiştir.

Sorular

Soru 1: Yıllardır bu tozlu, örümcekli karanlığa çıkmamıştı. Işığı gören bazı böcekler kaçıştılar. Korktu, çıkmasa mıydı acaba? Fakat yararlı olacağını düşünmek kuvvetlendirdi onu. Gerçekten yardım etmek miydi bu? Acele etmeliydi öyleyse. Feneri yakın bir yere tuttu. Annesiyle babasının resimleri. Aralarında eski bir ayakkabı torbası, kırık birkaç lamba. Ne kadar da sevmişlerdi birbirlerini? Torbayı karıştırdı ve nihayet aradığını buldu: Mezuniyette giydiği o kırmızı elbise. Nişanda ne giyeceğine karar veremeyen kızı bunu beğenir miydi?

Bu metinde aşağıdaki çatışma türlerinden hangisi vardır?

A) İnsan ile insan
B) İnsan ile toplum
C) İnsan ile kendisi
D) İnsan ile doğa
E) İnsan ile teknoloji

Cevap: C

Soru 2: Kırmızı düğmeli teybin başındayım. Gözlerimi bu küçük, siyah kutudan ayıramıyorum. Başımı kaldırıp amcamın muzip gülüşlü resmine, sarı-siyah çiçek desenli koltuğun bana nasıl baktığına, dolabının açık kalan kapaklarıyla bana sarılmaya çalışan televizyona bakacak cesaretim yok. Otuz ikilik mum boya takımım yanımda olsa her şeyin resmini baştan yapabilirim belki. Bu hayata nasıl yazılmak istiyorsam öyle çizerim kendimi. Ama gücüm yok. Batı'nın en hızlı atı Silver yanında olmadan Maskeli Süvari nereye kaçabilir ki? Kapının kenarında duran çocukluğum, kasette anlatılanları dinlemeye can atıyor. Bir an göz göze geliyoruz. Bana yardım etmesini çok istiyorum ama artık birbirimizden o kadar uzağız ki... Elim, teybe doğru uzanırken amcamın sesini duyuyorum: "Kırmızı düğmeye basarsan her şey silinir!"

Bu şekilde sonlanan bir hikâye ile ilgili,

I. İnsanların davranışları hayatın doğallığı içinde verilmiştir.

II. Bir olaydan çok hayatın belli bir kesiti sunulmuştur.

II. Merak unsuru yoktur.

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) Yalnız I.
B) I ve II.
C) I ve III.
D) II ve III.
E) I, II ve III.

Cevap: E

Soru 3: Hikâye; yaşanmış ya da yaşanabilir olay veya durumların kişi, yer ve zamana bağlı olarak okuyucuda heyecan ve zevk uyandıracak şekilde anlatıldığı kısa edebî türdür. XIV. yüzyılda İtalyan edebiyatında Boccaccio'nun (Bokaçyo) yazdığı ……adlı eser, hikâye türünün ilk örneği kabul edilir.Batılı anlamda hikâye, Türk edebiyatına ……'la girmiştir. Ahmet Mithat Efendi'nin …… adlı eseri ilk hikâye örneklerindendir. Teknik açıdan güçlü, Batılı örneklere benzeyen ilk hikâye ise ……..'nin Küçük Şeyler adlı eseridir.

Paragrafta boş bırakılmış yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

A) Servetifünun
B) Letâif-i Rivâyât
C) Tanzimat
D) Decameron
E) Samipaşazade Sezai

Cevap: A